

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:

Pe un an 2 fl.
Pe o jumătate de an 1 „
Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiu
și la toate birourile filiale de abonament.

Apare în fiecare Duminică

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada
Măcelarilor nr. 21).

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.,
a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Bârfitorii.

„Dă-le lor, Doamne, după lu-
„crurile lor și după vicleșugul
„isvodirilor lor“.

David, psalm 27, v. 5.

Dacă am avea de luptat numai cu
armele luminii și contra unor oameni cu
cinste cuvenită pentru dreptate, demult
causa noastră română ar fi ajuns la is-
bândă. Foile ungurești, care se zic a da
hrană sufletească întregii suflări ungurești,
sunt însă pline cu defaimările cele mai
viclene, cu bârfelile cele mai negre împo-
triva poporului român.

Vreme îndelungată au răspândit nea-
devărul sfruntat, că poporul român e
fericit și că nemulțumiți sunt numai câțiva
cărturari, vânători de bunuri numai pentru
dinșii.

Acum că au fost dați de ocară, aleargă
tot la arme pécatoase: bârfesc, cum nu-
mai oameni certați cu omenia pot să bârf-
fească!

Spun că țeranii români sunt ademe-
niți de cărturarii vânduți Împăratului Ru-
șilor și Regelui Carol al României. Spun
că dela acești puternici domnitori ar veni
bani cu carul, că acești bani au fost îm-
părțiți prin sate românești, dându-se în
aceeași vreme și porunca aspră, ca *toți*
Ungurii să fie omoriți...

Ear' ca crezământ să aștepte înaintea
cetitorilor lor, foile ungurești în chip ne-
iertat s'au pus să isvodească pe hârtie
revoluții, și tot felul de vârsări de sânge

de Români săvârșite. Astfel pe când Înăl-
țatul Împărat petrecea la *Boroș-Sebiș*,
între Români, unde cu dragoste mare a
fost întâmpinat, foile ungurești au răs-
pândit faima, că Românii din prejurul Be-
iușului s'ar fi resculat. Abia că s'a des-
mințit această știre vicleană, răspândită
anume pentru a-i arăta pe Români
înaintea Împăratului ca oameni netrebnici,
care, eată, turbură până și o sărbătoare ca
aceea când Împăratul vine între popoarele
sale, și foile ungurești au născocit o știre
pe care dacă am fi răspândit-o noi despre
Unguri, îndată ne-ar fi aruncat în temniță.

Au scris anume, că Românii din *Bocsig*,
lângă *B.-Sebiș*, îndemnați de preotul lor,
au stricat drumul de fer, pentru-ca tre-
când pe acolo Înălțatul Împărat, să se
răstoarne, să pată ce-i mai rău.

Cercetându-se, însă chiar vicișpanul
a aflat, că nimic nu-i adevărat din mâr-
șava minciună a foilor ungurești, ci toată
istoria a fost ticluită de un păzitor (bakter)
ungur, care în chipul acesta a crezut să
ajungă la vre-o răsplată, zicându-se despre
el, că prin descoperirea sa a mântuit
vieața Înălțatului Împărat.

Ce le pasă însă foilor ungurești de
adevăr. Ele se bucură de câte-ori pot
să ne defaime, ear' această grosolană
minciună au crezut că o să le slujească
pentru a ne ponegri înaintea Împăratului.

Cu privire la Românii din comitatul
Aradului, împotriva cărora foile ungurești
s'au făcut foc, tot Ungurii mai scriu, că

un țeran român din *Cermeiu* a fost întem-
nițat, pentru-că la îndemnul învățătorului
ar fi strigat, când Împăratul se întorcea
dela manevre: „Jos cu El!“

Și cu această știre însă, de bună-
seamă, Ungurii vor rămâne de rușine.

Tot pentru ponegrirea noastră, foile
ungurești au scornit știrea, că săptămâna
trecută mai mulți Români din *Poiana-
Arieșului* ar fi năvălit asupra căruței fiș-
panului, voinde să-l omoare pe acesta.
Patrusprezece țerani au și fost prinși de
gendarmi și ținuți în temniță până-ce nu
vor mărturisi ceva împotriva „cărturarilor
români“, pentru-că năcazul cel mare pe
cărturarii români îl au slujbașii stăpânirii.
Eată de ce: cărturarii luminează țără-
nimea, o face băgătoare de seamă la toate
apucăturile ungurești și astfel zădărni-
cește potrivnicilor noștri intruparea a o
mulțime de gânduri rele.

Tocmai împrejurarea că țărănimea
română ascultă de sfaturile conducători-
lor ne încredințează, că zadarnice sunt
toate bârfelile foilor ungurești. Ele nu
ne vor pute strica, întocmai cum soarele
nu poate fi întunecat de un nor, ce 'i-se
pune în cale. Ci ne fac, ca țerani și
cărturari, într'un glas să zicem cu sfânta
scriptură:

„Mute să se facă buzele cele vi-
clene, care grădesc asupra dreptului cu
defăimare“.

FOIȚA.

Cătră sătenii români!

Salutare la toți astăzi,
Frați săteni, popor român,
Voi strănepoți, voi odrasle
Ai străbunului Traian,
Voi copii ai mamei Rome,
Adecă a Romei-veche,
Care în toată privința
Nu avea 'n lume păreche.

Din Apus la Răsărit
Lumea toată o domnia,
Ea avea artă, știință
Cum alta nu se găsea,
Cuprinzând ea lume multă
Pe mult loc ne-a așezat,
Ca să fim stăpâni statornici
Pe noi pe toți ne-a lăsat.

Dar' venind neamuri străine
Și năvălind peste noi,

Am răbdat multe năcazuri
Am pățit multe nevoi,
Toți câți au venit se duse
Alții în jos, alții în sus,
Dar' noi am stat, și stăm astăzi
Pe unde Traian ne-a pus.

Lumea frați, săteni, e mare
Și de mulți e locuită,
Dar' nu cugetați că doară
De Români este lipsită,
Mare parte-a lumii lată
Și de-al nostru neam e plină,
Că așa fu scris să fie
Sus în cartea cea divină.

Neamul nost să fie mare
Și cât lumea să dureze,
Numai toți să avem grije
Ca să nu se năstrăineze,
Limba, datini, religiune
Ce se țin de al nost neam,
Și atunci neamul nostru
Va învinge ori-ce dușman.

Vorbiți, scrieți românește,
Vă rog pentru Dumnezeu,
Cum a zis George Sion
Cătră noi în versul seu,
A noastră limbă, scrisoare
E așa frumoasă, frați,
Cât ca ea alta în lume
Credeti-mă, nu aflați.

Să grijim cu mic cu mare
Neamul nost să se ridice,
Apărându-ne toți dreptul
Ca nime să nu ni-l strice,
Și ceea-ce noi perdurăm
Să grijim să căpătăm,
Din tot ce se cade nouă
La nime să nu lăsăm.

Și așa urmând cu toții
Vom lucra pe cale dreaptă,
Să ne formăm viitorul
Pe o basă înțeleaptă,
Atunci al nost neam va ajunge
La zile de fericire,
Și va propăși în lume
La tot ce e spre mărire.

Procesul „Tribunei“.

Eată vorbirea pe care domnul *Ioan Russu Sirianul* a rostit-o înaintea curții cu jurați din Cluj:

Onorată curte!

În urma verdictelor mereu afirmative aduse aici în contra noastră, și mai ales după cele patru procese de presă intentate numai în acest din urmă an luptătorilor noștri naționali, noi Românii atât din statul Sfântului Stefan, cât și cei din regatul român, ba întreaga străinătate chiar, am primit impresia, că *aducerea unor acușări români* la Cluj însemnează *întemnițarea* acestora. Pentru-că nu este decât cestiune de timp, ca din acușări noi să ajungem osândiți, *întemnițați*, fie acușarea ce ni-se aduce chiar atât de neîntemeiată, ca cea prezentată d-voastră azi. Așa că pentru Români și pentru străini care cu nepărtinire judecă procesul ce se desbate între d-voastră Ungurii și noi Românii, pentru caracterizarea situațiunii se impune următoarea comparație: D-voastră, curtea cu jurați sânteți, o mare turburată, ațfătată de viscolul șovinismului, pe ale cărui valuri barca noastră — *causa română* — fie dusă de vîslași cât de vîjnoși și rezoluți, cu intențiuni cât se poate de bune și pacifice, ei au să peară, au să fie înghițiți. Aceasta cu atât mai ales, cu cât ținta lor e mai sfântă, cu cât ei pentru dreptate luptă, până-ce curentul de care azi stăpâniți sunt *toți* Ungurii, este bolnav, îngrijitor de nenorocit.

Eată cauza, pentru care la toate procesele noastre de presă ați auzit și veți auzi contestându-vi-se *imparțialitatea*. Azi la noi nu e o presupunere slabă, ci o credință întemeiată pe crude experiențe, că *sîntem aduși aici să fim judecați nu conform principiilor justiției senine și adevărate*: ca oameni care într'un moment de slăbiciune am fi putut să ne abatem dela lege, ci ca niște *dușmani* pronunțați ai *statului* și ai poporului maghiar. Ear' judecătorii noștri fac parte din tabăra cărei dușmani sîntem declarați, sînt *fii naționalității* cărei atât de mult îi place să se identifice cu *statul*.

În asemenea împrejurări apărarea noastră este mai mult o formă numai. Pentru-că fie cuvintele noastre cât de sincere și calde, pe de o parte nu sîntem înțeleși nemijlocit de d-voastră, pe de altă parte ori-cât de *judecători* ați dori să vă arătați, vă este greu

să vă desbrăcați de slăbiciunile d-voastre naționale și să priviți în noi numai pe *acușări*, ear' nu și pe *fiii națiunii române*, care azi, taină numai este, se află într'o crâncenă luptă cu Maghiarii.

Și chiar dacă intrând în incinta curții, ați lăsa afară patimi și slăbiciuni, sînteți influențați aici și acum, când țineți în mână cântarul dreptății. Eu nu vreau să reproduc cuvinte ce am auzit în public, cuvinte din care m'am convins că sînt în mijlocul unor oameni care nu privesc în noi pe *concetățenii* lor, ci pe potrivnicii contra căror stîrpire au proclamat. Trebuie să relevez însă întreprinderile ce publicul demonstrativ a făcut apărătorilor noștri, trebuie să relevez neplăcerea ce s'a observat la auzul cuvintelor românești ale iubitelui meu coleg Albini. Ni-se ia în nume de rău deci și lucruri, pe care le facem întemeiați pe legi de d-voastră, de Unguri aduse.

În asemenea împrejurări cum ați pute deci cere, ca Românii cu încredere să între în acest sanctuar al justiției, cum credeți ca un *ziarist român* nedreptățit să nu se simtă chiar înainte de a 'i-se dicta verdictul afirmativ: numai prin faptul aducerii sale înaintea curții cu jurați ungurești, pe care el o vede constituită pe principiul detestat atât de hotărît în proverbul român „*Turcul te bate, Turcul te judecă!*”

Fratele meu în ale prigonirilor, acușatul *Albini*, n'a dat decât acestui proverb român expresie când v'a spus că vă ține *pe toți la fel interesați* în procesul ce judecați. Nu pe el trebuia deci să vă supărați, ci pe *întreg* poporul român, căci *Românii toți* cred și mărturisesc în acest chip.

Mirarea mea nu în această direcție este însă îndreptată. Mirat sînt cum de dl procuror pe noi ne-a dat în judecată, pe noi ne acușă de *agitare în contra naționalității*. Dar noi nu sîntem decât fideli interpreți ai spiritului poporului român. Ba dacă vinovați am pute fi, aceasta numai pentru-că nu descriem destul de colorat amărăciunea mare, nemulțumirea adîncă ce frămîntă neamul nostru.

Pe adevărații agitatori nu între ziaristii români s'e-i caute dl procuror, ci *să pornească proces în contra tuturor redacțiilor ziarelor ungurești*. Pentru-că agitare mai criminală, insinuări mai perverse, minciuni mai îndrăznețe ca cele-ce umplu coloanele ziarelor maghiare nicăiri pe suprafața pămîntului nu se poate găsi.

Dar' unde trăește dl procuror, nu în Cluj? Nu cetește d-sa foile ungurești, ci e pus numai pentru a lua la ochi, a ridica cu grămada pe luptătorii din presa românească? Dar' pentru dovedirea păcătoasei agitări a presei maghiare v'aș pute aduce o roabă întreagă de articoli din foile ungurești, contra căror ar fi trebuit să facă proces.

Nu este însă nevoie să mă refer la articoli, ci voiu aminti *fapte*.

N'a auzit dl procuror și d-voastră toți, de cele întemplate mai zilele trecute — vedeți că sînt generos, nu merg la vandalismele din anul trecut — la *Turda* și *Oradea-mare*?

Eu cred că dacă dl procuror ținea să fie păzitor al legii, nu pe noi ne aducea aici, care lasă că n'am scris, n'am putut să scriem *toți* articolul incriminat, dar' chiar dacă am admite că 'l-am scris, *nu se poate admite că articolul cuprinde agitare*, căci el este pur și simplu *expunere a unor fapte istorice*; ci trebuia să aducă aici pe jurnaliștii maghiari, care prin scrisurile lor au provocat scenele brutale și neomenoase ce trebuie să vă ridice la toți în față sângele de rușine, scene, care sînt o vecinică pată nu numai pentru Ungaria, dar' pentru Europa întreagă.

Cum? când în mijlocul orașelor maghiare Românii sînt nu numai insultați, dar' casele lor dărîmate, când spartă a fost chiar rezidența unui prelat român; ba ca infamia să fie completă, s'a dat asalt sfîntei biserici, lui Christos închinată, când noi Românii ne plîngem despre asemenea barbarii, *agităm?*

Agitarea n'au făcut-o oare foile maghiare care alarmată de pamfletul unui om eșit din casa nebunilor, s'au năpustit cu condeiul veninos asupra Românilor, nu pentru-că ei ar fi greșit față cu legile, ci *numai pentru-că sînt Români!*

Și totuși nouă să ne zică dl procuror că: „*visszaelnek a szabadság vivmányaival!*” (abusează de cuceririle libertății). Nouă să ne impute cu atîta asprime că *agitarea* e pentru noi un mijloc de a ne agonisi un codru de pîne? Nouă să ne sune: „*korlátokat kell nekik szabni!*” (trebuie înfrînați)?

Nu! Abusivi nu noi sîntem, ci dl procuror încuragiază pe abusivii din presa maghiară, când îi lasă neînfrînați, ear' la goană numai pe noi ne ia.

Nu! cariera de ziarist pentru noi este o chemare, o nobilă misiune, este a te expune celor mai aspre prigoniri, suferințelor celor

Pentru biserică, școală
Să dăm, frați, ultimul ban,
Că ele-au fost totdeauna
Cari au păzit al nost neam,
Ca să nu se prăpădească
Și cufunde în perire,
Numai ele pot conduce
Al nostru neam la mărire.

Mînați, frați, pruncii la școală,
Fiecare să învețe,
Că ei vor fi mai încolo
Ai neamului nost povețe,
Căci un neam fără de carte
O, frați, pleacă spre perire,
Ne avînd cine 'l conduce
Dela rău la fericire.

După aceea ne mai trebe
Ca să grijim de pămînt,
Căci fără el, frați, știți bine
Sîntem fără-așezămînt,
Grijiți-'l toți și nu-'l vindeți
Nici pe preț ori-cât de mare,
Dacă vindeți, frați, pămîntul
Vă puneți în slabă stare.

Și de soartea vă aduce
Ca să-'l vindeți fără voe,
Petru ceva lipsă mare
Pentru atare nevoie,
Numai la Români să-'l vindeți
Și la alt neam nici-odată,
Căci la străini dacă vindeți
Pămîntul nostru se gată.

Căci un neam fără de pămînt
O, frați, perde dreptul seu,
Și mai în urmă devine
Că ajunge tare rău,
Blăstemat să fie-acela
Chiar de bunul Dumnezeu,
Care nu dă la Români
Ci la străini locul seu.

Dați pruncii la măiestrie
Să învețe că nu-i rău,
Să avem măiestrii noștri
Români din sinul seu,
Să ne facă lucruri bune
Ear' nu lucruri de 'nșelat,
După-cum știți, o frați, bine
Cum cu mulți s'a întemplat.

Așa urmînd toate-acestea
O, frați, va da Dumnezeu,
De vom merge înainte
Și vom scăpa de cel rău,
Vom fi neam mare în lume
Cum au fost ai nosti străbuni,
Cu avere, cu știință
Și în toată forma buni.

Velcheriu, la 6 August 1893.

Aron Boca Velchereanul.

Dimineața.

Pe când cîntă rîndunica
Mama sue 'n cet pe scară
Vine 'n șop și strigă: „Scoală,
Dă-te jos și mergi, te spală
Că e gata mămăliga
Rotunjoară ca căriga
Și laptele-'i muls în oală,
Ș'ai să mergi azi la plug eară”.

Eu aud bine pe mama
Dar' mă fac că dorm ca tunu.

mai crude din temnițele negre ungurești? Și colegul meu Albini și eu am fi putut, de sigur, să ajungem la un codru de pâne mai cu puțină suferință agonisit, decât să ne expunem ca dl procuror să ne trască aici când fi vine cheful!

Nu! De înfrânat nu în presa română este, ci înfrâne dl procuror pe cei din presa șovinistă maghiară, care nu mai cunosc hotar în a batjocori adevărul, a ne insulta nu pe noi Românii numai, ci pe toate naționalitățile.

Pentru-ca să vă facă, domnilor jurați, a crede că în adevăr articolul cuprinde agitare, pentru-ca să vă prezente ziarul „*Tribuna*” ca primejdios, ear' pe noi, care scoatem acest jurnal criminali, dl procuror ne mai aruncă în față grava acuzare că: „*ferdit és hazudik*” (întortochiază și mint), zice că „*minden sorban hazugság*” (în fiecare rînd câte o minciună).

Se ferește însă a cita, uită datoria de a și dovedi ceea-ce afirmă.

Dar' în chipul acesta sînt sedus a presupune, că domnul procuror vrea să apese cumpănă, seducându-vă numai, și nu argumentând, dovedind, cum ar cere poziția și maiestatea rolului ce are ocupând acel fotoliu. Semne, domnule procuror, semne și dovezi că am agitat, căci simplu expunerea unor fapte petrecute ori simțite în mijlocul popoului nostru — nu poate constitui crimă. Dacă în privința aceasta îndreptare voești, atunci trebuie să lucrezi la înlăturarea cauzelor ce aduc nemulțumiri și ferbere între Români, trebuie să vă desistați dela acusa în contra noastră și cu domnii jurați împreună să dați un memento guvernului și presei maghiare, să opriți și pe unul și pe altul în calea de prigoniri nedrepte ce a început de atîta vreme și continuă cu atîta pasiune.

Drept acuzare în contra noastră mai ia domnul procuror faptul, că în articolul incriminat toate nedreptățile din trecut în sarcina popoului maghiar sînt puse și că pentru cele de azi deasemeni Ungurii sînt făcuți responsabili.

Am avut onoarea să arăt, în privința asta, că articolul este rău tradus: în el e vorba nu de întreg poporul maghiar, ci de o clasă stăpânitoare, — în trecut, și de guvern în prezent. Ear' dacă cu privire la trecut articolul confundă pe *nemeșii* de atunci cu întreaga națiune maghiară, aceasta se motivează pe faptul, că în trecut *politicește națiu-*

nea maghiară era reprezentată prin nemeșime. Această nemeșime asupra, deci contra ei istoria vieții noastre naționale cu drept cuvînt poate cuprinde dojană. Tot așa de îndreptățiți sîntem, ca pentru suferințele noastre din prezent să acuzăm pe *guvernul actual*, lucru ce-l fac de altmintreli și foile ungurești ocărîndu-l mult mai violent decât noi. Și de *cînd a critica guvernul însemnează a agita în contra naționalității?* În care carte de legi a găsit domnul procuror această teorie. De sigur, că nicăiri, nici un jurisprudent, nici un bărbat de stat nu împărtășește această teorie, inventată de dl procuror acum numai pentru-ca în lipsă de alte motive, pe o asemenea șubredă și nedreaptă afirmare să ceară întemnițarea noastră.

Și apoi să admitem că chiar guvernul *fără motive* ar fi fost atacat în articol. Întreb pe domnii jurați: este rolul dumnealor ca aici să se declare *solidari cu guvernul?* Ori să caute dreptatea și întemeiați pe dovezi sdrobitoare numai, *din care domnul procuror nu aduce nici una*, să ne declare vinovați?

Las acest răspuns să-l deie însuși dl procuror!

Nu pot lăsa însă nerelevat faptul, că dl procuror pentru-ca să atenueze cruzimile ce pe la 1784 iobagii români suferiau din partea nobilimii maghiare, zice că nu Ungurii au inventat iobăgia, ci că și în alte state acest sistem nenorocit a domnit poate cu mai multă teroare.

Domnilor! Cunosc și eu istoria și mă angajez la o discuție istorică cu dl procuror. Îl desfid să arete însă, că în altă parte a Europei sătenii să fi fost atît de nemilos stăpâniți ca în Ardeal. Și e firesc, că în mijlocul unor dureri atît de mari, și explozia să fie violentă. Nu este însă între noi Românii cărturar, care să nu regrete vîrsarea de sânge nevinovat la 1784. Tot așa de adevărat este însă că *noi toți privim în Horia, Cloșca și Crișau pe eroii naționali*; toți știm că ei pentru drepturile popoului român au luptat, și nici unul dintre noi nu învinovățim pe capii mișcării de atunci pentru devastările făcute: ele erau o urmare naturală a stării ticăloase în care țeranii români erau ținuți de nemeși.

„*Miért nem foglalkozik a román hazában létezett visszaélésekkel*” (de ce nu se ocupă cu neleguirile din patria română), eată o altă imputare.

Ciudat chip de acuzare! Să ne învino-vățască pe noi, patru ziariști români, de ce un alt Român, înregistrînd cele întemplate la 1784 în Ardeal, *nu s'a ocupat și cu starea de lucruri din România*. Și mai ciudat este însă, că se ocupă d-sa cu lucrurile din România. Cum însă? Batjocorind istoria noastră, de care habar n'are. Da, domnule procuror, să nu protestezi, să mă ierți că te cert pentru chipul cum ai prezentat domnilor jurați vieța din România. Apoi eu am avut fericita ocazie să cunosc nu numai stările actuale din România, ci am fost și profesor de istorie română. Mă simt deci adînc revoltat cînd pentru a scusa pe ignobilii nemeși maghiari din trecut, puneți în cărca principatelor române cruzimi, care nici-odată nu s'au sîvîrșit și dacă este vre-o epocă tristă în trecutul mîndrului regat român de azi, aceasta nu prin lege era recunoscută, cu instituțiunea *nobilitară și iobăgia*, ci era *abaterea* dela legi a unor străini, a *janariților*, care se înstăpîniseră fraudulos pe țeară. Chiar *Vlad Tepeș*, domnule procuror, nu a fost un sanguinar murdar cum îl socotești dumneata. El n'a fost crud decât cu ticăloșii, cu leneșii, cu pungașii. Sub dînsul *Muntenia* a înflorit, a fost puternică. Că a tras în țeară pe oameni?

Dar' în culta Ungarie, chiar azi, în acest veac de umanitate, nu este oare *pedeapsa cu moarte*? Și de ce *Vlad Tepeș*, trăit mai înainte cu trei veacuri, ar fi fost un miserabil care *executa* pe criminali numai fiindcă în loc de a-i executa cu ștreang și gloanțe, cum se face în statul nostru azi, îi trăgea în țeară?

(Va urma.)

Cătă despăgubire a primit domnul Dr. Rațiu?

Sub acest titlu „*Tribuna*” scrie:

În fața denunțării mincinoase a procurorului *Dr. Lázár Aurel*, care cu prilejul desbaterii ultimului proces al nostru a riscat afirmațiunea, că veneratul nostru *Dr. Rațiu* ar fi primit 10.000 franci din *România* și 2000 fl. dela Românii din patrie ca despăgubire pentru „ferestrele sparte” ale caselor sale din *Turda*, un aderent al partidului național ne roagă să

C'azi-noapte cînd bătea unu
Sub pîrete la vecinu
Cu Florica-mi trăgeam seama,
Și-am stat cu ea pîna mama
La isvor clătia ciauunul
Și din vatră-eșia fumul.

Ce păcat că noaptea-i mică
Ziua-i lungă cînt, un au
Și muncesc ca robu 'n lan
Singur la plug pe tîpșan.
Și-apoi și biata Florică
Toată ziua singurică,
Toarce muițe de plăvan,
Așa traiu?! Mai bine cătran.

„N'auzi? Mînce-te ciovica
Nu te-ai săturat de-aseară
De dospit? Ori ai stat eară
Cum ți 'nvêț 'n poartă-afară
Pîna 'n ziua cu Florica,
Ce mai june de nimica!
Noaptea cu fetele 'n poală
Dimineața-abia să scoală”.

„Mișcă-te somnorio-odată
Că-ți adun vecinii 'n cap
Și te fac de rîs în sat,
Las' iubitul pun' te 'n pat
Seara cum mînânci îndată,
Nu căuta dragosti de fată
Că iubitul nu e dat
Pentru leneși... Te-ai sculat?”

„Doamne mamă! Las' mai lin
Că deloc acum mă scol
Ian vorbește mai domol
Nu striga par'-că-i pîrjol”.
Mă ridic cu vai cu chin,
Dar' s'aude-un hohot plin,
E Florica pe podmol
Rîde ca un drăcușor.

Ce n'aș da ca să nu știe
Florica de-al meu năcaz!
La fîntîna din prilaz
Merg să mă spîl pe obraz.
Dar' ea vine mă mîngăie
Și cu șurțul ei mă 'mbie:
„Na, te șterge! Unde mergi azi?”
„Hai și tu, la plug în laz”.

Cînd să plec Florica mie
C'un buchet, îmi stă 'nainte
Vreau s'o prind. „Dar' fi cuminte
Că ne vîd, mai bine uite
Pune-ți vrîstă 'n pîlărie
Și deseară chiar ș'o mie
De săruturi”. Vorbe sînte.
Că ea nici-odată nu minte.

I. Berescu.

Siminic și Mărioara.

(Doină populară din Bănat.)

Mărie, mîndră Mărie,
Gura ta-i strugur din viie;
M'aș ruga să 'mi-o dai mie
Pîna la „Sîntă-Mărie”,
Mărioară!

Măi, bîd-ță Siminice,
Gura nu-i ca să se strice,
Ci gurița-i cu dulceață,
Să mă țină o vicață,
Siminice!

constatăm care este adevărul în această afacere. Deși ilustrul president al partidului nostru național nu are trebuință de a se apăra contra minciunilor de felul acesta, totuși pentru constatarea adevărului îi facem amicului nostru pe voe: Domnul Dr. Rațiu a primit pentru pagubele cauzate prin vandalismul dela 14 Iunie a. tr. al Turdenilor, care pagube se urcă la suma de câteva mii, nesocotind aici că dl Rațiu a trebuit să-și părăsească locuința și cancelaria advocațională, în total suma de 1317 fl. 23 cr., drept rezultat al *collei publice* deschisă de „*Tribuna*” între membrii partidului național. Alte despăgubiri, după informațiunile noastre luate din locul cel mai competent, domnul Dr. Rațiu n'a primit nici din România nici de airea. Va să zică cei 10.000 fr. ai procurorului Lázár sunt *mințiți* până la cea din urmă para, ear' suma primită din patrie este în mod tendențios exagerată. Acesta este adevărul strict și nimenia, nici domnul Dr. Lázár Aurel, nici altul nu vor pute dovedi contrarul.

Românii arestați

la

Poiana-Arieșului.

Toate foile maghiare publică știrea despre arestarea a 14 Români din Poiana-Arieșului duși la Turda. Acești Români ar fi atacat trăsura fișpanului Bethlen, și dacă din întâmplare un servitor n'avea revolver la sine, se întâmpla lucru mare. Arestații — spun foile maghiare — au recunoscut fapta lor, dar' au spus totodată că nu ei au plănuit atentatul, ci acei „*domni îmbrăcați nemțește*”, care prin cuvinte frumoase și făgădueli 'i-au ademenit. Ar fi cutrierat regiunile *Turzii* (!) și ar fi zis: „*Maghiarii trebuie pustiiți, căci ei sânt de vină la suferințele Românilor*”. Bieții oameni au dat crezământ și 'și-au încercat norocul cu trăsura fișpanului: „*Domnii îmbrăcați nemțește*”

Puiculiță Mărioară
Dorul tău mă bagă 'n boală,
Vino de 'mi-l lecuește
De dureri mă ispășește,
Mărioară!

Ajungă-te, mândră, dorul....

(Doină populară.)

Ajungă-te, mândro-ajungă,
Ajungă-te-un dor ș'o jela,
Dorul inimioarei mele!

Ajungă-te jela mea
Seara și dimineața
Peste zi totdeauna!

Și te-ajungă 'ntr'un cias,
Ca să ști d'al meu năcaz
C'am rămas cu pieptul ars!

Să te-ajungă într'o zi
Și te țină până-'i fi,
Ca să simți că știi iubi.

cutrieră întreg comitatul Turda-Arieș. Așa de pildă în comuna *Câmpeni* este primul agitator însuși *pretorul român*, care în urma celor întâmplare a fost telegrafic suspendat din post, ceialalți agitatori însă își continuă vesel meseria de sobol.

Tendența Maghiarilor e vedită: cu tot prețul voesc să acopere mișeliile lor cu excese românești puse de ei la cale.

Ministrul Hieronymi

și

primarul Bucureștilor.

Cu privire la o întâlnire ce dl *Nicu Filipescu*, primar al capitalei României, a avut-o cu ministru de interne *Hieronimi*, întâlnire despre care s'a scris în diferite chipuri, nouă ni-se spun următoarele: *Di N. Filipescu* a întâlnit pe ministrul de interne la un prânz dat de un membru al parlamentului unguresc. Au vorbit tot timpul despre *ceștiunea românească* și despre conducătorii mișcării Românilor. Dl *Hieronimi* susținea, că plângerile Românilor nu sânt întemeiate, dar' că totuși Ungurii ar fi dispuși să dea satisfacție gravaminelor lor întrucât ar fi legitime, căci dorința conducătorilor dela Pesta este de a se stabili pacea între naționalitățile din monarchie. La acestea dl *N. Filipescu* ar fi răspuns, că nu se poate ca un popor să fie mai rău tratat decât Români din Ungaria, și că numai prin o schimbare de sistem și prin concesiuni factice s'ar pute obține acea armonie, pe care Români din România independentă o doresc mai mult decât ori-cine. Pentru-că nu este adevărat, că Români din regatul liber caută să împingă în Ardeal lucrurile la extrem: nimeni în România nu se gândește a face politică irredentistă și chiar Liga, din al cărei comitet dirigent face parte dl *Filipescu*, nu face câtuși de puțin politică irredentistă.

Ajungă-te, mândră, dorul....
Ajungă-te dorul meu,
Să simțești precum simt eu!

Dorul meu....

(Doină populară.)

Dorul meu cu-al mândrii mele
'L-au fost pus dușmanii 'n fere;
Dar' de când scăpară eară,
Se iubesc măcar să peară!

Dorul meu, mândră, 'și-al tău
Împreune-'l Dumnezeu,
Și-'l sădească 'n pieptul tău:
Să simțești precum simt eu!

S. A. G.

Cărți noue.

Librăria Ciurcu din Brașov a scos o carte, numită „*Elemente din biblie și din istoria bisericească*” pentru școalele populare române, de Iosif Aron, învățător.

Prețul cărții e 30 cr.

Presa franceză

despre

procesele noastre politice.

Importantul ziar parisian „*République Française*” publică în numărul seu dela 12 Septemvrie următorul articol:

Verdictul dela Cluj, condamnarea Drd. Aurel C. Popovici la patru ani de închisoare și la o mie florini amendă, fiindcă a făcut o lucrare de istorie când a scris *Replica*; a domnului N. Roman la un an de închisoare fiindcă e girantul tipografiei în care s'a publicat *Replica*; rechetorul extraordinar al procurorului ungur *Jeszenszky*, n'au fost deajuns urei Ungurilor șoviniști, și eată că persecuțiunile contra Românilor din Transilvania sânt îndoite.

De astă-dată panmaghiarii din Budapesta se pun cu hotărîre pe capul presei române; s'au hotărît să pună căluș odată pentru totdeauna ziarelor locale, ca să se poată apuca de *opera* lor de desnaționalizare fără să se mai teamă de destăinuiri supărătoare.

Eată pentru-ce „*Foaia Poporului*” e urmărită și pentru-ce *Marția* viitoare un alt proces politic, ca urmare a celui al Drdului Popovici, va ave loc dinaintea aceluiași tribunal din Cluj. Tot personalul redacțiunii și administrațiunii ziarului românesc „*Tribuna*”, care ese la Sibiu, e dat în judecată în virtutea unui articol publicat în timpul din urmă asupra situațiunii nenorocite a Românilor în Ungaria.

Cu toate-că în asemenea cas primul redactor al unui ziar trebuie singur să dea seamă, procurorul Lázár a dat în judecată vre-o cinci persoane cu intențiunea bine mărturisită de a suprima organul care apără pe Români supuși dominațiunii maghiare.

Numai, ca să fie logici, funcționarii dlui *Wekerle* trebuiau să arunce în închisorile dela Sătmar și dela Seghedin pe toți membrii partidului național român din Transilvania, pe toți redactorii ziarelor redactate în limba română pe teritoriul coroanei Sfântului Stefan, pe toți membrii Ligei culturale române.

Din nenorocire, o mare parte, cea mai însemnată, dintre acești din urmă locuesc în regatul României, unde sânt la adăpostul brutalităților Ungurilor.

Compatrioții lui *Kossuth* nu-'i pot înșfăca, nici măcar să le spargă ferestrele caselor ca la Drul Rațiu sau ca la avocatul *Vlăduț* din Turda.

Și apoi sânt publicații din România asupra căror Budapesta nu are nici o autoritate și care vor înlocui pe frații lor din Transilvania ca să denunțe Europei și lumii civilizate spăimântătoarea tiranie maghiară. Mai e în sfârșit întreaga rasă românească pe care Ungurii, ori-ce ar face, nu vor isbuti să o înăbușe.

Cel mai deslușit rezultat pe care îl vor căpăta compatrioții lui Kossuth dela regimul teroarei pe care îl inaugurează, va fi mai întâiu că vor perde și pe cei mai din urmă prieteni din străinătate, căzând cu deservire în ochii lor. În Europa nu sunt iubite popoare călei. Și apoi vor împinge până la capăt pe victimele lor și vor strînge în sfîrșit legătura firească și trebuitoare a tuturor elementelor nemaghiare din monarhia ungu-rească contra apăsătorului comun.

Nu necuviințele cătră o națiune vecină, ca cele pe care 'și-le-a permis procurorul Jeszenszky la Cluj, vor oprî mișcarea neînfrîntă de emancipare, pe care se încearcă înzadar să o înăbușească urmașii lui Árpád și ai lui Attila. *Nemaghiarii au pe partea lor puterea numărului și puterea superioară a dreptului; vor învinge și Europa îi va ajuta dacă va trebui, cum a ajutat deja pe toate celelalte naționalități danubiene apăsate.*

Pe continentul nostru nu se aflau decât două popoare neariene, tot așa de străine față cu civilizația europeană greco-latină și tot așa de lacome de stăpânire, *Maghiarii și Turcii, Europa 'și-a răsbunat pe Turcia scoțînd de sub jugul ei, rînd pe rînd, pe toate națiunile balcanice pe care le supusese.*

Ungurii speră să iee asupra-le doctrinele și procedurile guvernamentului Turcilor. Mai curînd sau mai tîrziu vor îndura aceeași soartă ca și predecesorii lor în barbarie. Félix Leseur.

Aiurări ungurești.

Primum următoarele:

Deși sîntem obișnuiți cu volniciile neîntrerupte ale funcționarilor unguri, totuși nu pot trece cu vederea a Vă ruga să mai înregistrați o amenințare a dlui Réti Lajos, inspector școlar regesc, care cu ocaziunea unei adunări învățătorești ținută în cttul Hunedoarei a zis că „acela care ar cuteza să aboneze jurnale agitatoare ca „Tribuna“ sau „Foaia Poporului“, va fi dat peste Carpați fără-ca să atingă pămîntul“.

Las ca opiniunea publică să judece unde este aici liberalismul mult propovăduit de îngâmfații noștri stăpânitori? sub care după ei ne-am civilisat, — când ne oprește să cetim jurnale care ne limpezește starea noastră de sclăvie.

Ce vor ei să cetim: infamiile lui Pituk Béla poate?

Las că nu ne sparie amenințările unui șovinist, dar' cu atât mai puțin ne poate face să credem că am fi ajuns la pierirea lumii când se fim dați afară din moșiile noastre strămoșești pentru singura pricină, că am ceti foi agitatoare, dar' se vede treaba că au început amicii noștri să căușească unul câte unul..... D-zeu să le ajute. M.

Ministrul Hieronymi

și

legea naționalităților.

Din mai multe comitate ne sosește știrea, că vicecomitele comitatului a provocat prin fibiră în urma unui rescript ministerial pe toți notarii, ca cu reînțoarcerea postei (posta fordultával) să înștiințeze că în singuraticile comune, *care limbă este limba protocolară.*

Dorința ministrului de interne nu o putem ghici. Se poate că vrea a-'și pune în aplicare programul desfășurat la *Hatzfeld*, la care între altele și „*Pester Correspondenz*“ a revenit în urma răspunsurilor Maiestății Sale din *Boroș-Sebiș*, se poate însă și că ministrul are lipsă de aceste rapoarte pentru multele interpelări care sînt puse în vedere la reînceperea ședințelor dietei.

Pentru toate casurile este bine, ca fruntașii noștri, în locul întâiu preoții și învățătorii să urmărească raporturile comunale cu grije. Pe temeiul legii naționalităților s'a introdus în toate comunele românești la timpul seu *limba română drept limbă protocolară*, cu încetul însă au aflat simbriașii guvernului cale și chip să restrîngă folosirea limbii românești și să o înlocuească cu cea maghiară. *Astăzi am ajuns deja acolo, că afară de 3 comitate ardelenesti nu se mai observă nicăiri această dispozițiune destul de modestă a legii naționalităților.*

Și mai potrivit ar fi ca să se convoace comitetele comunale, care în primul rînd sînt chemate să se exprime asupra cestiunii.

Cruțarea.

Dela anul 1848 și până astăzi n'a fost destul timp ca un popor subjugat veacuri întregi cum a fost poporul român să poată lua un avînt pe toate terenele culturale. După atîtea suferințe, pedeci și neajunsuri care și azi le suferim, cu câte greutăți ce ne-a stat și ne stau înainte, totuși ne putem mândri, ne putem faldă lauda înainte lumii, că poporul român înaintează cu pași repezi spre tot ceea-ce e bun și folositor și nu lasă nici o clipă să treacă fără a se întrece în cultură cu alte popoare. Și ce iubeste Românul? Românul iubeste învățătura, căci numai așa a putut suferi greutățile și prigonirile dela alte popoare. Numai Românul la toate e aplecat. Și ce mai iubeste Românul? Iubeste cîntarea ca vieța, ca sufletul seu, Românul de e voios, cîntă, cîntarea-'i desfătează sufletul, de e trist cîntă, cîntarea-'l mîngăie, de merge la rășboiu cîntă, cîntarea-'l încuragează spre biruință, de e la lucru cîntă, parcă-'și mai uită de năcazuri, la biserică cîntă, la nuntă cîntă la mort se cîntă. Va să zică Românul pururea cîntă, căci el nu se poate despărți de doinele sale, pentru-că așa e Românul din firea lui, și nu fără cuvînt, căci cîntarea este pentru suflet aceea, ce e stomacul pentru trup, precum stomacul prin nutremente întărește de nou puterile fizice, și le ține în activitate, așa și cîntarea română prin melodiile ei dulci adună

în armonie deplină puterile spirituale și le ține pururea în cea mai bună dispoziție.

Cumpăt, cumpănire, cumpătare, cruțare, păstrare, și mai multe alte cuvînte și con-cepte de unde se poate vedea străduințele părinților noștri precum se zice că sînt destui de adună averi fără să știe pentru-ce? din vorba cumpăt înțelegem îndată că se tractează despre o păstrare în care capitale materiale se adună în serviciul și spre scopul celor morale. Legile încă sînt de multe feluri și în multe forme. Unele care pedepsesc pe cei-ce vor să câștige cu nedreptul. *Însă nu avem o lege care se pedepsească și pe cei care spe-sează sau cheltuesc fără cuviință fără dreptate*, de rîndul speselor dară rămânem avisați la cultura și la priceperea noastră. Deci toate le putem numi și lucrare, căci în vremurile de acum nu e om care să nu lucre și pe lîngă lucrare și câștigă ceva totuși nu fie cine știe să păstreze că aceasta s'a dat numai omului de cultură, păstrarea este deci o fie a culturii, și aceasta a și rămas sub scutul mamei sale, a culturii.

Dela natură toți oamenii sînt prădători și risipitori, începînd dela băiatul mic care sparge, rupe, strică numai pe ce poate pune mîna, până la bărbatul ce joacă cărți și con-pune concesiunea pentru întabularea averilor sale, pompa sau luxul fără scop, petreckerile, îmbrăcămintele în fel de fel și altele etc.

Omul totdeauna când se cugetă la cultură, îmbracă o mulțime de cugete și idei în proverbe de păstrare, care la noi Românii sînt foarte multe, precum amintesc unele din limba noastră. *Nu e puțin care să nu ajungă, și nu e mult, care să nu treacă*, după-cum ne împărțim și măsurăm lipsele noastre. Cunosc un econom, care din o sesiune de pămînt a făcut cinci și a crescut bine familia și cunosce un proprietar mare că astăzi nu știe unde să-și plece capul. În leagăn vedem că-'s la fel toți băieții, toți se îndestulesc cu laptele mamei lor, dar' ajunși bărbați e mare deosebirea că unul se mulțumește cu pâine și poame, altul pretinde carne multă și totuși nu mai are saț. Cine a turburat egalitatea întră dinșii? învățul rău.

Deci dară cruțarea încă este un ce neapărat de lipsă la tot Românul, căci nu este om așa mic ori slab, să nu poată cruța ceva și să știe că din ce a cruțat nimica nu se perde, o grădină cu pomni, o casă, o carte toate ne aduc aminte acele milioane de oameni, de oameni lucrători și păștrători, care au trăit înainte de noi și precum cetim mai în toate zilele se desgroapă deseme din Vavilon, din Asiria, din Egipt și vasele în Etruria, în Italia ca să le ia de model industria modernă, din lucrul și cruțarea bătrînilor avem aceste modele și averi (comori). Roma s'a început cu niște case mici și un gard de pămînt pe după ele. Dar' străbunii noștri au tot cruțat și au adunat până au făcut cetatea cea de milioane de locuitori și lui Traian o statuă și o națiune și cu renașterea artelor acum patru secoli și mai bine Rafael cel mai mare pictor al Italiei, era director la întreprinderea pentru a desgropa monumentele de arte ale vechilor Romani.

Nu s'a pierdut lucrul și cruțarea părinților noștri, căci din pădurile cele străvechi ale Daciei săcurea și sapa lor ni-a făcut agrii de pe care secerăm astăzi bucatele și produsele noastre. Sînt agri ce 'i-a făcut cu sudori la lucru și 'i-a simțit cu sînge la apărare contra barbariilor, noi locuim în casele ce ni li-a clădit străbunii noștri, de aceea când intrăm în casa țeranului român vedem

În jur pe păreți cele două covoare lungi și mulțime de ștergere pe el, mai în jos vase de tot felul, dela mamă la fată a moștenit și n'a perdut nimica sora română din acele însușiri și învățături ce le-a agonisit cu diligența și lucrarea mânilor sale, așadar *țeranul român e păstrător*.

În zilele din bătrâni păstrarea era mai grea. Oamenii erau constrinși să ascundă averile din mai multe cauze, mai ales banii, din care cauze nu aduceau venit. Astăzi avem casse de păstrare, institute de credit și economie care întrunesc amândouă condițiunile recerute. Prin urmare s'a ușurat păstrarea. De ce desprețuiesc toți pe risipitorul? pentru-că îl recunosc de un contrar al culturii și al viitorului național. Dar' ear' cele umblă după averi e de compătimit ca cele umblă numai după bencheturi. Scopul este altul, pentru care averile sânt numai mijloace, anume scopul este cultura ce cuprinde știința, literatura, arte și alte daruri morale, căci fără caracter, fără morală averile nu înseamnă nimica, mărturie avem în Roma, care atunci a căzut și a perdut împărăția, când era mai bogată de averi, pentru-că era săracă de virtuți. Păstrarea este care a îndeplinit minunile culturii de astăzi. Așezămintele de binefacere și școli înalte toate le au numai națiunile culte, căci păstrarea lor le-a adus dela neînființă la ființă.

Națiunea risipitoare nu are și nu cunoaște atari institute și întreprinderi și e silită a merge în slujbă la cea cruțătoare, unde va trăi fără nădejde că s'ar găsi sau afla cineva să-i facă legi pe seama ei, care să o ridice din starea decăzută și să-i redea libertatea.

Pentru cei săraci nu există nici libertatea fie țivilă, fie politică, deoarece-ce glasul servitorului va sta pururea la porunca stăpânului, ori-cum ar fi legile.

George Sandru,
învățător gr.-or. în Bucurdea-Vinoasă

SCRISORI.

Onorate domnule Redactor!

Fiind ocupat cu neguțatoria, sânt silit a umbla prin toate orașele și satele spre a-mi vinde negoțul. Așa cu ocaziunea târgului din Zarand, cottul Aradului, mergând la târg și având o datină creștinească învățată încă dela părinți, căci ori-și-unde merg la târg și căzând târgul Dumineca, totdeauna cercetez casa lui D-zeu, adică sf. biserică, unde mă rog lui D-zeu pentru sănătatea tuturor și pentru înaintarea neamului meu.

Așa mergând și în biserică gr.-ort. română din Zarand spre a mă ruga lui D-zeu, intrând în biserică, uitându-mă și împrejur deodată observai un prapore, pe care se afla scris: „*Ajándékozta Simádán Román-ne született*“ .. aci am stat și nu am mai putut privi la astfel de inscripție, ci făcându-mi cruce și zicând: „Și nu ne duce în ispită ci ne mântuește, Doamne, de cel rău, am eșit din biserică.

Oare, Doamne, nu s'a temut acel preot de Dumnezeu care a sfințit acel steag cu inscripțiune străină că-l va pedepsi? Așa întrebând poporenii, că cine e preot în comună, 'mi-au răspuns că au preoți tineri, cu numele Aurel Iancu, fiul parochului din comuna învecinată Cinteiu, și pe dl Saradan din comuna Seleuș, am mai întrebat că cine e Simádán Román, 'mi-au spus că el e faur din comună, născut Român.

Cugetând eu și mirându-mă că cum poate fi aceea, preoți tineri, donatorul Român, comuna curat română, și totuși se află un astfel de steag în biserică cu o inscripțiune în limba străină. Oare nu ar fi locul prim al preotului ca să delătore astfel de inscripțiuni din sfânta noastră biserică? Dar' rușine să-i fie la acel preot care a sfințit acel steag, și și la acela, care suferă astfel de inscripțiuni în sfânta noastră biserică. Nu-i destul că ori-unde ne întoarcem nu găsim limba mamei noastre, ci tocmai și în o comună curat românească să găsim un dar donat de Român cu inscripție ungurească. Destul de rău.

Arad, 11 Septembrie 1893.

Al dumnivoastre stimător:

Un neguțător român.

Privitor la biserică din *Vălișoara*, (comitatul Hunedoarei) ni-se scrie:

Cercetând acel edificiu, m'am convins, că atât din lăuntru, cât și din afară este cu totul înnoit. Vestminte bisericesti are destule, are prapori, ba în lăuntru este văpsit din nou. Interesându-mă că din a cui inițiativă s'au făcut acestea? am aflat că cu stăruința preotului local *Petru Láslo* s'au făcut toate acestea, necruțând osteneală chiar a strînge ajutoare dela inimi evlavioase pentru sfânta maica biserică. Astăzi ca străină nu pot întrelăsa ca pe această cale să-i aduc mulțumită și laudă preotului *Petru Laslo* ca luând pildă și alții să porceadă tot astfel, căci atunci sânt numai demni păstori ai turmei lor.

Îngăduiți însă, domnule preot, ca cu acest prilej să-i fac rugarea, pe viitor să-și îndrepte nisuița pentru restaurarea școalei și dotarea corăspunzătoare a învățătorului, căci atunci fie sigur pe lângă recunoștința omenimii vă câștiga înzecit și însutit binecuvântarea Tatălui ceresc care ne este la toți sprijinitorul și vătătorul faptelor bune și rele; biserică și școala laolaltă sânt focalarul credinței, întemeietoarea științei, fără de care nici un popor nu poate înainta.

Racovița, 31 Iulie 1893.

Cu toată stima:

Ana Fogarasiu,
soția notarului cercual.

CRONICĂ.

Cererea de nimicire a osândeii ce s'a adus în procesul Replăcei de către Curtea cu jurați din Cluj a fost respinsă de Curia din Budapesta. Domnii Aurel C. Popovici și N. Roman vor fi deci în curând înștiințați despre aceasta și chemați să-și înceapă osânda ce li-s'a dat la 30 August. Ca mâne o să vină și știrea despre respingerea ce au făcut-o osândiții în procesul „Tribunei“. O să între la temnița cu grămada iubirii nostri luptători naționali. Fie! Numai după jertfe popoarele ajung la libertate și fericire.

Congresul studenților. Cu prilejul congresului (marei adunări) ce au ținut studenții români la Buzău (România) au trimis de acolo următoarele telegrame:

Ziarului „Tribuna“
pentru

domnul Aurel C. Popovici

în Sibiu.

Congresul studenților universitari români, întruniți la Buzău, exprimă sentimentele sale de admirație pentru marele luptător.

Marea operă de protestare pentru care a fost condamnat, va rămâne pururea cea mai elocuentă dovadă de nedreptățile Maghiarilor. Ne declarăm solidari cu Tine și regretăm că nu-ți putem împărți soarta.

Congresul studenților universitari.

Ziarului „Tribuna“

Sibiu.

Procesul ultim al „Tribunei“ fiind o nouă dovadă că dreptate nu există pentru Români în patria lor, congresul studenților universitari ținut la Buzău protestează împotriva acestei stări anormale.

Congresul studenților universitari.

Dr. Ioan Rațiu

Sibiu.

Întruniți în al XIV. congres la Buzău studenții români universitari, salută pe venerabilul conducător al partidului național român și urează isbândă grabnică în marea luptă la care cu toții ne-am angajat.

Congresul studenților universitari.

Hymen. Dl *Dionisiu P. Decei*, teolog abs. și d-șoara *Aurelia Moldovan* anunță cununia lor, care se va celebra Duminecă în 8 Octombrie st. n. la 2 oare d. a. în biserică gr.-cat. din Mediaș.

— Din Satulung ni-se anunță logodna dlui *Romul Verșea* cu d-șoara *Octavia Chiorniță* din Cuculata.

— Domnul *Dimitrie Caracioni*, neguțător în Covasini, vestește că s'a logodit cu d-șoara *Rosalia Buzna*, fiica economului *Toma Buzna* din Seleuș.

— Din București ni-se anunță cununia dlui *Nicolae N. Voicu* cu d-șoara *Eufrosina M. Chirășescu*, care s'a celebrat în 5/17 Septembrie în biserică Sfântului Ilie (Calea Victoriei).

Necroloage. *Avram Brendușa*, comerciant în Petroșeni episcop al bisericii gr.-or. și președinte al meseriașilor de acolo a răposat la 6/18 Septembrie în etate de 49 ani.

— Din Hondol ni-se anunță încetarea din viață a văduvei *Maria Pipoș* născ. *Danciu*, soția decedatului comite-suprem *Ioan Pipoș*, înțemplată în 2/14 Septembrie.

— *Ana Topan* născ. *Pop*, soția dlui *Ioan Topan*, paroch gr.-cat. în Dretea, a răposat la 20 Septembrie n. în anul al 35-lea al etății și al 15-lea al fericitei sale căsătorii.

Bibliografie.

„*Lumea Ilustrată*“ nr. 24 a apărut: Eată sumarul: Don Ramiro, după A. Heine, de A. Steuermann. Dela Iași. — În arena leilor. Novelă. — Noapte de Iunie. Poesie de Const. Ghindă. — Sub bolta peșterii bandiților. Poesie de I. dela Calafat. — Boii lui Păcală. Fragment de P. Dulfu. — Distihuri. De Sextiliu Pușcariu. — Metropolitul Silvestru Morariu Andrievici. Biografie de Mihail Canianu. — Fără nume și fără părinți. Scenă din Siberia de Propertiu. — Iubitei mele Poesie de Socrate Georgescu. — Dr. Vasile Lucaciu. Biografie. — Propășirea intelectuală dela 1822—34. De A. D. Xenopol. — Cura de apă. (Urmare). Băile Marienbad. — Din Dobrogea. Poveste de Gr. D. Andronescu. — Împăratul și lăcustele. Poveste. — Ilustrațiuni: Urmăriți de Huni. Tablou de Delug. — Metropolitul Silvestru Morariu Andrievici. — O furtună pe insula Bornholm. Tablou. — Dr. Vasile Lucaciu. — Agar și Ismail în Pustiu. — Marienbad. — Suplement: Cântecul din urmă. De Achim de Arnim.

ECONOMUL

redactat de D. COMȘA.

Curs de viierit.

XVI.

Pritocitul.

De când cu încetarea ferberii sgomotoase, vinul trebuie supus la mai multe îngrijiri, dintre care vom aminti pe cele mai neapărate.

Pritocitul (pritocirea, pritocul), adică „trajerea“ de pe drojdii și introducerea în alte vase, este cunoscuta operație, prin care se întimpină ferberea mai departe și totodată se înlătură materiile acre și ști-roase, numite drojdii (drojdi). Urmarea este, că vinul se limpezește și capătă un gust mai bun.

Prin rămânerea la un loc cu drojdiile, vinul reîncepe mai târziu să fearbă și astfel se turbură și adese trece în oțetire.

Pritocitul dintâiu are să urmeze după încetarea ferberii propriu zise. Pentru de a sterică timpul priincios n'avem decât să luăm o sticlă de vin cam drojdios și să o expunem unei călduri domoale de 18—20° C. Semn, că trebuie pritocit este dacă nici a doua zi nu se observă acid carbonic.

Timpul cel mai nimerit de a pritoci vinul nou pare a fi sfârșitul lui Decembrie. Pritocitul al doilea ar trebui făcut deodată cu limpezirea vinului, prin Martie sau Aprilie, ear' nu peste vară, când vinul este mult puțin turbure. De cu toamnă se va pritoci vinul pentru a treia-oară, ear' în toamna următoare pentru a patra-oară. Vinurile aspre și bogate în drojdii ar trebui pritocite încă și mai des.

Vinul roșu sau negru se va pritoci mai întâiu pe la sfârșitul lui Faur, ear' în toamna ce urmează pentru a doua-oară dacă este să nu-și peardă fața (culoarea).

Pritocitul ar trebui săvârșit pe timp senin, rece și liniștit, îngrijind firește, nu cumva prin clătirea buților vinul să se turbure.

La pritocitul dintâiu ne vom servi de boturi, (hârdae), donițe, ciubere (ciubară), și alte asemenea vase, înrîurirea aerului fiind trebuitoare vinului tinăr. Mai târziu se poate aplica mașul cu pompă (tulumbă, pușcă), care să împedecă exaburirea spirtului. Vinul turbure de pe drojdii se adună deschilin spre a se limpezi mai târziu. Restul vinului se deșartă prin inclinarea vasului spre pipă (canauă) sau aplicând un „șifon“. Sub această numire înțelegem o țeve, care se cotește în două brațe, unul de vre-o 8 centim. și altul jumătate așa lung. Brațul lung se introduce în vinul aflător deasupra drojdiilor; trăgând apoi aerul cu gura, vinul se scurge pe brațul scurt. Adese se folosesc țevi moi de cauciuc, care se pot încovoia după trebuință.

XVII.

Reumplerea buților și alte îngrijiri.

În urma exaburirii neconținute prin doage, vinul scade (seacă) treptat, lăsând deasupra un gol din ce în ce mai larg. Aerul ce ar străbate înlăuntru, în curând îmbracă suprafața vinului cu o peliță albărie, numită „floare de vin“ (floare vi-noasă). Dela o vreme floarea se îngroașe și apoi se coboară încetișor în vin, dând naștere la oțetire și alte boale primejdioase. Este deci neapărat să reușim buțile earăși și earăși și totodată să preîntimpinăm intrarea aerului, care el mijlocește plămădirea floarei de vin.

Vinul scade cu grăbire mai ales până a nu fi înțepenit dopul (preduful, cepul, măseaua) în vreaună (vrană). Este prin urmare întemeiată părerea acelor care recomandă a reumplea buțile la început și fiecare săptămână, apoi la câte 2 în 3 săptămâni, ear' mai târziu la câte 4 săptămâni. De prisos și chiar primejdioasă este umplerea pe când vinul nou ar reîncepe să fearbă, deasemenea primăvara, când se umflă din cauza căldurii.

Vinul de umplut să fie sănătos, limpede și dacă se poate, mai bun, ear' nu mai rău decât vinurile, în care se toarnă. În lipsa de vin potrivit ne putem ajuta cu petri spălate frumos și cât mai virtuose, de mărimea ouălor. Dacă vinul ar fi căpătat floare, atunci înzestram pâlănia (tolcerul) cu o țeve lungă, nu cumva floarea să se împrăștie în vin.

Foarte potrivită este așa numita „sticlă de umplut“, un fel de cucurbetă (cucurbetă, tiugă), care se înțepenește în vreaună. Vinul din sticlă se coboară încetișor și umple astfel golul buții fără amănare. Gura sticlei rămâne astupată prin un dop de plută. Când și când se ia dopul spre a turna vin din nou.

Până să se liniștească vinul nou și pe timpul ferberii domoale (line) de mai târziu, este neapărat să îngrijim la prisosul gazului desamintit să poată eși afară. A deschide vreaună (vrană) sau a pune dopul cam slobod este primejdios, aerul ce răsbate având de urmare pornirea vinului spre oțetire. Drept mijloc practic și ieftin se recomandă dopurile scobite și încinse în partea de-asupra cu o fâșie de gumă; scobitura se rămurește în 3 sau 6 găurele, aflătoare tocmai sub fâșie, care nu se lărgește decât răsbită fiind de acidul carbonic atât de puternic. Sunt și dopuri înzestrate cu câte un „ventil“ și având menirea să împedecă răsbaterea aerului.

Înțepenirea dopului statornic are să urmeze după vre-o $\frac{3}{4}$ de an, când vinul se va fi liniștit cu totul. Cele mai potrivite sunt dopurile de stejar care, muiate bine în oleiu (oloiu, uleu) curat și apoi încinse cu un petec scaldat în unsoare (untură), opresc aerul cudesăvârșire.

Vrednică de osândă este purcederea de a deșerta butea puțin câte puțin, în numeroase rinduri; căci după-cum se știe, jumătate și une-ori peste jumătate din vinul rămas „se trezește“ sau se strică de tot chiar. Rămâne dar' să înlocuim vinul scos cu petri sau să-l tragem în vase mai mici.

Infînțați tovarășii agricole.

Căți nu se află între economii nostri mai iscusiți, care au avut prilej a se încredința, că ar fi de dorit să înlocuască puterea brațelor atât de scumpe prin uneltele și mașinile atât de spornice ce au început de a se împământeni în timpul mai nou. Ei știu să prețuească înlesnirile și marile foloase împreunate cu mașinile de treerat și de sămănat, cu grapele de fer atât de practice, cu tăietoarele de paie și alte asemenea mașini și unelte. Abia înainte cu vre-o 5—10 ani, economii nostri ar fi întimpinat greutate și cheltueli foarte mari, voidnd să-și cumpere una sau alta dintre mașinile amintite. În anii mai din urmă însă, ele s'au efinite foarte și se pot agonisi din nemijlocita apropiere așa zicând; căci după-cum se știe astăzi se află magazii (deposite) și chiar fabrici de unelte și mașini agricole în toate orașele noastre mai mari și aceia care vor și au cu ce să-și cumpere cutare mașină, se pot înșiși convinge, dacă și încât aceasta întrunește însușirile dorite. Ce e mai mult, fabricanții și neguțătorii de mașini se învoesc chiar și de a primi înapoi mașina ce economului nu 'i-ar veni la socoteală, ba sunt buni-bucuroși dacă prețul cumpărării urmează a fi plătit în mai multe rinduri, în câte 2—4 rate.

Cu toate acestea economii nostri merg și acum pe calea obiceiului ruginit, arând pământul adese cu plugul de lemn atât de greoiu, săpând cu brațele atât de scumpe, treerând cu mlăcii atât de nespornici etc. Economii mai iscusiți, chemați a premerge cu pildă bună, adevărat că au început să-și cumpere unul o grapă bună de fer, altul un plug mai potrivit, un al treilea o mașină de treerat sau de pus cucuruzul (păpușoiul, mălaiul) și altele asemenea. Ici coala s'a făcut dar' un pas înainte, sunt însă la noi ținuturi întregi, unde nici chiar economii fruntași n'au ajuns în stăpânirea măcar a unui plug sau grape de fer, necum a mașinei de sămănat, de treerat etc. Și zadarnice rămân stăruințele de a-i îndupleca să-și agonisească aceea ce ei ved, că le-ar fi de mare folos. Causa trebuie căutată mai ales în faptul, că cei mai mulți n'au de unde să întimpine spesele cumpărării. De altă parte observăm, că și care au de unde, nu se încumetă a spesa pentru cutare mașină 50—100 fl. sau o sumă încă mai mare, moșia lor fiind îngustă și

astfel mașina ar putea fi pusă în lucrare în curs de abia câteva zile de peste an.

Aceste și alte neajunsuri se pot înălătura prin învoirea mai multor economi de a-și cumpăra și a folosi mașina împreună, încheiând o așa numită tovarășie agricolă prin graiu viu sau și mai bine în scris. Este aproape de necrezut, cât de însemnate sunt foloasele datorite acestor tovarășii, care în țerile mai luminate se sporesc cu repejune și care introduse fiind la noi, ar înlesni de minune răspândirea de unelte și de mașini spornice și prin urmare propășirea agriculturii noastre atât de înapoiate.

Tocmai fiindcă nu arare-ori dau naștere la neînțelegeri și bănueli, tovarășiiile ar trebui încheiate cât mai înțelepțește și totdeauna în scris, preîntimpinând astfel neajunsurile și încurcăturile de mai târziu.

La stăruința comitetului „*Reuniunii agricole române din comitatul Sibiului*” s'a înființat deja câteva tovarășii agricole și altele sunt pe cale de a se înființa. În scopul de a se înlesni înființarea, comitetul amintit s'a îngrijit de tipărirea unor statute, care se potrivesc pretutindena și care bucuroși se trimit ori-și-cui le cere. Recomandăm cu tot dinadinsul primirea acestor statute întocmai ca fiind în deplină congruență cu așa numita „lege comercială” și întocmite pe temeiul numeroaselor pătării și cercări din țerile luminate.

Spesele cumpărării atiră firește dela numărul și felul mașinilor de cumpărat. Tovarășii (membrii) sunt îndreptățiți a folosi mașinile amintite de giaba sau și mai bine plătind pe fiecare zi o taxă oarecare. Nemembrii au să plătească taxe firește mult mai mari. Întăietate în folosirea mașinii se cuvine tovarășilor, care vin la rînd. Acela, care ar fi stricat mașina este nevoit a repara fără zăbavă pe spesele sale. Venitul se va întrebuința pentru reparaturi mai mari, păstrarea și îngrijirea mașinilor; ce rămâne se folosește la agonisirea altor mașini. Taxele când cu înființarea tovarășiei și pentru folosirea mașinilor se vor satorî potrivit cu împrejurările economice locale. În treacăt fie amintit, la tovarășiiile astăzi în ființă taxele s'au satorît cu câte 10 fl. de fiecare membru. Cerînd trebuința, se vor satorî taxe mai mari, d. p. câte 15—20 sau 25 fl.

De sine se înțelege, că la început tovarășia se poate mărgini la cumpărarea a 2—3 mașini. Vezînd, că toate au mers în regulă, părtașii pot înainta treptat, adăugînd taxe nouă și cumpărînd alte mașini trebuitoare.

De lipsă este ca taxele să se plătească de mai nainte, așadar' până a nu fi înaintat statutele spre întărire. Dacă taxele nu ar ajunge, atunci tovarășii ar putea să facă împreună un împrumut și

să se îndatoreze a plăti taxe îndoite sau întreite când cu folosirea mașinilor.

După-cum vedem din aceste expuneri, care s'ar putea spori, sînt mai multe căi, pe care tovarășii pot să ajungă la îndeplinirea scopului urmărit.

Pentru cumpărarea în tovarășie se potrivesc cu deosebire uneltele și mașinile mai scumpe, de care economul are trebuință numai pe timp mai scurt și care s'ar putea închiria la nemembri. Așa d. p. mașina de treerat este binevenită aproape ori-și-cărui econom așa, că isprăvind tovarășii cu treeratul bucatelor lor, mașina se poate da la chiriași până într'un târziu, adese în cursul iernii întregi. Urmarea este, că suma poate fi acoperită în curs de vre-o 2—3 ani din venitul ce intră pe rînd în visteria (cassa, lada) tovarășiei. Prin Boemia și Ungaria am avut prilej să cunoaștem tovarășii, care plătiseră întreagă suma cumpărării în curs de abia 1½ an, așa că mașinile rămăneau tovarășilor oare-cum în cinste. La noi va merge negreșit mai anevoie; nu trece însă mult și economii se înduplecă tot mai tare de a închiria mașinile pe dată ce se vor fi încredințat despre foloasele și marile servicii ce le aduc. Așa d. p. cunoaștem numeroase comune unde în curs de abia 3—4 ani, treeratul cu mlăcii s'a înlocuit aproape cu desevîrșire prin mașinile de treerat. Causa este fără îndoială dobîndită, că mașina întrunește numeroase foloase însemnate.

Până a nu încheia, fie-ne îngăduiți să atragem luarea aminte asupra mașinei de sîmînat spicoasele. Această mașină întrunește foloase decum nu se poate mai mari. Observăm mai întăiu, că ea îngroapă sîmînte la aceeași afunzime și depărtare, așa că plăntelesă răsar, cresc și ajung la o deplină coacere în același timp; cucuruzul, napii și alte plănte de săpă sîmînate fiind în șiruri oable, pot fi săpate și moșoroite prin unelte trase de vite, cruțînd astfel spesele însemnate ce se cer la săpățul îndatinat la noi; sîmînatul se isprăvește în scurt timp așa, că economul este mai puțin atirător de mersul timpului. Cu mașina, de care vorbim, se pot sîmîna toate felurile de sîmînte, mici și mari, pe timp liniștit sau când bate vîntul. Îngroparea la aceeași adîncime și depărtare are de urmare, că grăunțele răsar și se desvoaltă toate sau aproape toate așa, că adese se cruță 40—60 % de sîmîntă. Astfel d. p. cu mașina ne trebuie la 1 juger cel mult 120 litre de grău sau alte spicoase, în vreme ce la împrăștierea obișnuită cu mîna, ne trebuie aproape de două-ori atăta. Destul că în vre-o 2—3 ani, mașina este plătită prin sîmînta cruțată. Singura scădere este, că întimpinăm greutăți voind să aplicăm mașina pe coaste pezișe sau la pămînturi de curînd desțelinite.

Dintre mașinile și întocmirile, care și ele s'ar potrivî pe seama tovarășiiilor agricole amintim pe scurt: grapa de mușchiu sau de fînaț, triorul sau ciurul de curățit grăunțele, mașina de săpat, uscătoare de poame, plugul cu două brazde, tăvalucul (tăvălicul, tăvala) de spart bulgării (brușii) și așa m. d.

Prin mijlocirea tovarășiei se pot cumpăra sîmînte și chiar tauri de prăsilă. Tovarășia privilegiește consfătuirii în ale economiei și îndeamnă la propășire și împreună lucrare.

În fața atinselor foloase, lîngă care am putea adăuga multe altele, avem cuvînt să zicem economilor noștri: *Înființați tovarășii agricole!*

Cărturarii noștri dela sate și țeranii fruntași n'au decăt să stăruească și să premeargă cu pilda lor și tovarășiiile se vor spori la noi destul de repede.

Purcederea de urmat când cu înființarea de tovarășii agricole.

În prețuita „*Foia Poporului*” s'a scos la iveala cuvenită însemnătatea tovarășiei agricole. Ele trebuie privite ca fiind un puternic mijloc de propășire în ale economiei și trebuința lor este simțită în mai toate comunele locuite de Români. Căci se nu uităm: economia câmpului este aproape singurul isvor de câștig pentru Români și datorința cărturarilor noștri este să premeargă cu exemplu bun, lucrînd înșiși și îndemnînd și pe ceilalți să lucreze pămîntul mai înțelepțește și să tragă un mai bun câștig din roadele produse. Între cele mai neapărate mijloace de înaintare se numără, lucru hotărît, înlocuirea treptată a brațelor scumpe prin uneltele și mașinile agricole adese foarte spornice și prin urmare ieftine. Dar' rare-ori întălnim la noi țerani, care să aibă cu ce să-și cumpere singuri mașini spornice și nici că ar avea unde să le folosească, moșiile celor mai mulți fiind înguste. Ceea-ce însă nu poate sau nu se plătește să facă unul fiecare, o pot negreșit face mai mulți împreună, anume în tovarășie, după vorba: „Unde-i unul nu-i putere, unde-s doi puterea crește...”. A pune umăr la umăr și a se spriginî împrumutat, eată marele folos al tovarășiiilor agricole. Măncînd dela acest adevăr, economii sătești din toate țerile mai luminate au înființat tovarășii agricole în aproape toate comunele. Conlocitorii noștri Sași au urmat întocmai. La stăruința și îndemnul zeloșilor cărmaci ai „*Reuniunii agricole române din comitatul Sibiului*”, Români s'au apucat și ei de lucru, înființînd câteva tovarășii agricole. Cărturarii și țeranii noștri fruntași n'au decăt să voească și în curînd vom vedea înființîndu-se asemenea tovarășii din ce în ce mai multe.

În comuna mea Gura-Rîului, nu de parte de Sibiul, s'a înființat o tovarășie

agricolă, care a început să dea roadele dorite.

La recercarea onoratei redacțiuni a „Foi Poporului” mă grăbesc a arăta pe scurt purcederea de urmat când cu înființarea de tovărășii agricole.

Cea dintâiu cerință este negreșit ca preotul sau cutare fruntaș din comună să înceapă prin a da povețele cuvenite, arătând foloasele datorite tovărășilor și îndemnând pe economii mai iscușiți și cu dare de mână la împreună lucrare frățască. Pentru de a înlesni punerea în lucrare, conducătorul își va agonisi mai întâiu „Statutele tovărășiei agricole din comuna . . .” dela comitetul „Reuniunii” amintite, care le trimite tipărite gata și de giaba cui le cere. Aceste statute sunt făcute în deplină conglăsuire cu așa numita „lege comercială” și se potrivesc cu împrejurările noastre economice.

După-ce a isbutit să câștige vre-o 10—15 economii pentru tovărășie, conducătorul fi chiamă la o adunare în zi de Duminecă sau sârbătoare. Pentru de a ușora înțelegerea, fie-mi îngăduit să arăt, cum am purces în adunarea ținută în Gura-Riului. Drept dovadă poate servi protocolul, al cărui cuprins este cam următorul:

Protocol luat în adunarea unor locuitori din comuna Gura-Riului, ținută la . . . în scopul înființării unei tovărășii agricole.

Înainte de a trece la obiect, adunarea se constituie ad hoc, alegând de president pe d-nul N. N. și de secretar pe N. N.

Presidentul explică celor de față scopul și foloasele împreunate cu tovărășia agricolă. Adunarea împărtășește vederile presidentului și încuviințează unanim înființarea unei tovărășii agricole în comuna G.

Presidentul prezintă un proiect de statute, care se cetesc și pe care adunarea le primește întocmai. Statutele se iscălesc de către toți membrii și se alătură la protocol sub %.

Pe temeiul dispozițiilor cuprinse în statute, adunarea purcede la alegerea oficialilor (diregătorilor) pe un period de trei ani. — Se alege în direcțiune șapte membri, anume N. N. ca president, N. N. ca vice-president, N. N. ca secretar și așa m. d., ear' în comitetul de supraveghere doi membri, anume N. N. și N. N. în frunte cu presidentul tovărășiei.

În urma alegerii, adunarea dă presidentului și secretarului însărcinarea de a întreprinde cele de lipsă pentru-ca tovărășia agricolă să primească încuviințarea și înregistrarea cerută prin legea comercială.

Cu aceste protocolul se încheie și se iscălește de către presidentul adunării, de secretar și unul dintre membri.

La protocolul astfel întocmit am alăturat „Lista” membrilor tovărășiei agri-

cole din G.” cuprinzând nr. curent, numele și locuința membrilor, numărul „cuotelor” subscrise și observări. Această listă s'a iscălit de către president și secretar. Tot la protocol s'a alăturat o hârtie, în care se zice: Subscrișii vom signa firma „Tovărășia agricolă din G.” astfel. . . . Această hârtie s'a iscălit prin fiecare membru din direcțiune în fața notarului public regesc, care a „legalizat” iscăliturile. De altcum iscălirea poate avea loc și înainte judecătorului de tribunal.

Hârtiile amintite, așadar' protocolul adunării, lista membrilor și adaosul cu subscrierile legalizate s'au alăturat unei rugări în scris, cam de următorul cuprins:

Onorabil tribunal regesc!

După-cum arată protocolul original de sub % luat în adunarea din . . . (datul zilei), în comuna G. s'a înființat o „Tovărășie agricolă” pe timp nehotărit și cu garanție termurită. Din același protocol se vede, că această tovărășie a primit și votat unanim „Statutele” alăturate sub %/. În adunarea amintită, tovărășia s'a constituit pe temeiul statutelor, alegând o direcțiune de 7 membri, anume N. N. ca president, N. N. ca secretar . . . , cum și un comitet de supraveghere de 2 membri, anume N. N. și N. N. în frunte cu presidentul de mai sus.

Tovărășia e compusă din . . . membri, care au subscris . . . cuote, ceea-ce se vede din lista alăturată sub %//.

Membrii direcțiunii vor signa firma acestei tovărășii amăsurat iscăliturilor cuprinse în adaosul de sub %//.

În urma acestora, subscrișii, în numele tovărășiei, ne luăm voie a prezenta următoarea rugare:

Onorabilul Tribunal reg. ung. să binevoască a dispune ca firma „Tovărășia agricolă din G.” să se împrotocoleze în registrele comerciale pe timp nehotărit și cu garanție termurită (limitată).

Pentru înscrierea firmei alăturăm aci 2 fl. v. a.

În speranța unei resolviri favorabile și grabnice ne subscriem ai Onorabil Aceluiași umiliți

N. N.,
president.

N. N.,
secretar.

N. N., N. N.,
membrii în direcțiune.

Pe această rugare a trebuit să se pună timbru de 25 fl., pe acluse timbre de câte 15 cr., ear' pe hârtia cu iscăliturile originale ale membrilor din direcțiune s'a cheltuit pentru timbru și legalizare suma de vre-o 4 fl. De altcum ajunge legalizarea iscăliturii presidentului (sau vice-presidentului) și secretarului. Spesele de vre-o 30 fl. când cu legalizarea iscăliturilor și împrotocolarea firmei sunt destul de mari, numai cât ele se fac odată pentru totdeauna. Hotărit însă, că neasămănat

mai mari sunt foloasele datorite tovărășilor agricole. Dacă și încât aiurea se dau ajutoare n'am apucat să știricesc, știu însă, că prin comisă economică a comitatului Sibiu s'au dat și se dau an de an ajutoare de câte 40—100 fl. pe seama tovărășilor agricole din acest comitat. În anul de față tovărășia noastră din Gura-Riului a fost împărtășită cu un ajutor comitatens de 70 fl. În comitatele, unde încuviințează asemenea ajutoare, ar fi de dorit să întrevină institutele sau bancele românești, acoperind cel puțin spesele de împrotocolare a tovărășilor de înființat.

Întâia dată noi am fost așternut rugarea și toate actele în limba română, dar' în curând furăm nevoiți să le traducem și în ungurește și să îndeplinim legalizarea lor prin notarul public. Statute traduse ungurește se pot căpăta dela comitetul Reuniunii agricole din Sibiu.

Ca de încheiere observ, că am copiat întocmai statutele tipărite prin Reuniunea noastră agricolă, numai cât la §. 8 am fost nevoiți să adaogăm că „toate publicațiunile Tovărășiei agricole ce sunt a se aduce la cunoștința publică, se vor tipări în ziarul „Tribuna”.

I. Manta,
paroch și president al
Tovărășiei agricole din
Gura-Riului.

Frunzișul ca gunoiu.

Prin cercetările făcute în anul de față s'a adeverit, că 1 maje metrică (= 100 chilog.) de frunze (foi) de arbori prețuește în cruceri și anume de: salcă (salcie) 120 plop 109—120, carpin 67, arțar sau de fag câte 46 și de arin (anin) 38. În fața acestor prețuri atât de însemnate ce poate fi mai potrivit decât să strângem frunzișul grămadă acum de cu toamnă și după-ce a putrezit bine să-l folosim la îngrășarea fânătelor, pometului, legumilor sau altor plante. De altcum frunzișul se poate folosi drept așternut pe seama vitelor.

Înștiințare.

Cu 1 Noemvrie st. n. a. c. se începe un nou curs în economia de instrucțiune din Rășinari, subvenționată de comitatul Sibiuului cu durata de un an.

Condițiunile de primire sânt următoarele:

a) elevul să fie sănătos și trupește destul de desvoltat, pentru a pute îndeplini în continuu lucrările câmpului de tot felul care obvin în economie;

b) să fie deprins în lucrările câmpului obicnuite la țerani;

c) să aibă cunoștințele elementare din cetit, din scris și din comput și să aibă atâta capabilitate câtă se recere pentru a pricepe o instrucțiune populară despre agricultură și științele ei auxiliare;

d) să dovedească o purtare morală bună.

Locuința și viftul li-o dă elevilor economia de instrucțiune, asemenea și o plată lunară de 3 fl., din care după normele sta-

A eșit de sub tipar și se află de
vânzare la Institutul Tipografic:

AL X-lea PROCES

AL ZIARULUI

„TRIBUNA“

ȘI

O PREFĂȚĂ RETROSPECTIVĂ.

Desbaterile urmate înaintea curții cu juraiți în
ziua de 17 Martie n. și anume: Discursul de
acusare și replica procurorului Dr. Aurel Lazar.
Răspunsul și duplica de apărare a dlui I. Russu
Șirianul, — precum și articolul înrîmînat și cere-
rea de punere sub acușăție a ziarului „Tribuna“.

Prețul 25 cr. sau 60 bani.

În editura „Institutului tipografic“
a apărut și se află de vânzare

Prăsirea pomilor

de

D. COMSA,

membre în comitetul central al Reu-
niunii române agricole

Prețul unui exemplar 12 cr.

INSTITUT TIPOGRAFIC în SIBIIU.

Au eșit de sub
A a edițiune
din

TRĂREA VITELOR

de

Eugen Brote,

membru al „Reuniunii române de agricultură din
comitatul Sibiiu“.

Prețul unui exemplar 12 cr. v. a.

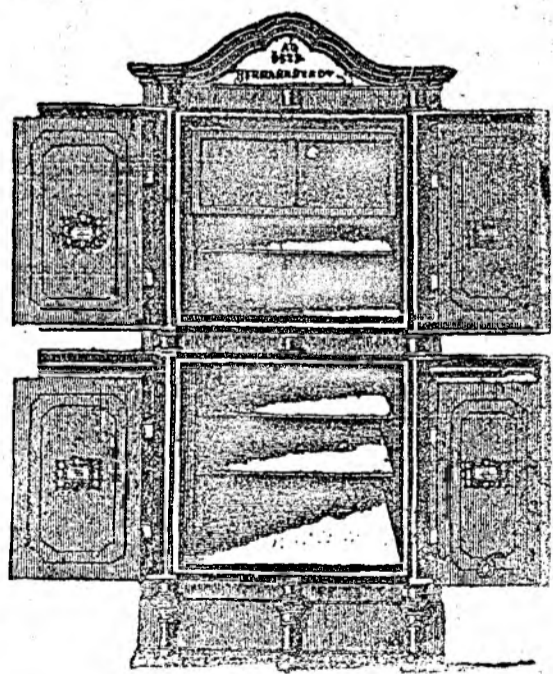
Icere, Pești de mare, Conserve de Pești

Cipar în gelée prima, tare extra	butoiaș fl. 4.— v. a.	1/2 butoiaș fl. 2.35 v. a.
„ „ „ tare	„ „ 3.75 „ „	„ „ 2.20 „ „
„ „ „ mijloc. tare	„ „ 3.50 „ „	„ „ 2.10 „ „
Cipar (-Roll) în gelée (fără oase) cam 25 porțiuni	butoiaș	4.50 „ „
Scumbrie în gelée (numai părți de mijloc)	„	2.50 „ „
Scumbrie „Bismarck“ (fără oase) în sos picant	„	2.10 „ „
Scumbrie ff pentru fript, cel mai bun pește de Marea-Ostică	„	2.10 „ „
Rollmops (tot un soi de scumbrie), cam 40—45 într'un	„	2.10 „ „
Scumbrie grasă ff, marinată cu ceapă și cu sos de mustar	„	2.10 „ „
Scumbrie-Mareș englezești, prima, 30—40 bucăți	„	2.10 „ „
Scumbrie înduf, olandeze, cam 30—35 bucăți	„	2.10 „ „
Scumbrie de delicatese în cel mai fin sos englezesc de mustar, —140 bucăți	„	2.10 „ „
Sardine rusești de coroană, în sos picant	„	1.75 „ „
Anchovis din Christiania, cu zarzavaturi de Nord adevărate	„	2.75 „ „
Scottine (scumbrii mici de delicatese), 80—100 bucăți	„	2.75 „ „
Mreană-cipar (friptă în sos), se ține foarte bine	„	3.50 „ „
Sardine în ulei, cele mai bune în coli postal cu 9 mari, sau 16 mici cutii	„	4.50 „ „
Silds pentru pofta de mâncare, fără oase	butoiaș	4.50 „ „
Sardele de Brabant din 1890, calit. cea mai bună	„	6.20 „ „
Neunaugen din Elbing, se ține foarte bine	„	4.40 „ „
Țir (Sprotten) de Kiel, lada cu 160—200 buc. fl. 1.20 2 lăzi = 1 coli postal	„	1.75 „ „
Iringă afumată (Bückling) de Kiel, 40—45 în lădiță	„	1.50 „ „
Scumbrie ca Salm, mare, grasă, afumată, (se ține foarte bine) în lădiță	„	2.25 „ „
Cipar afumat („Spickaal“), prima calitate în lădiță	„	7.50 „ „
Salm, afumat, „Scheibenlachs“ (ceva nou), în 4 cutii cu 15—20 bucăți; la cumpărare de 4 cutii	„	4.25 „ „
Icere din Ural, sure, boabe mari, foarte dulci 1 chilo	„	3.75 „ „
„ „ „ boabe mijlocii 1 chilo	„	3.25 „ „
„ „ „ Alasca (nou de tot), gustul celui de Astrachan 1 chilo	„	3.75 „ „
Pești de mare proaspeți, Morun de mare, Batoc, Cabliau, o lădiță	„	2.— „ „

Se trimite franco la ori-ce postă din Austro-Ungaria, nevămuit, cu rambursă.

Philip Richard Peters în Altona (Holstein).

[1955] 6—10

Fabricat în țeară!

Ces. și reg. privil.

Prima fabrică de casse ardelenescă.

Existând de 12 ani, premiată cu mai multe distincțiuni a lui

A. Géza Öszy,

Quergasse Nr. 39, SIBIIU, Hechtgasse Nr. 40.

recomandă

Cassele și cassetele sale de fier pentru păstrat bani, cărți și documente

— sigure contra focului și spargerii —

de construcție proprie a ei și putând fi deschise numai de cumpărătorul însuși. Diferite forme și mărimi,
cu prețuri mai ieftine, decât asemenea produse din alte fabrici.

CASSELE

[1316] 31—

sunt expuse vederii cercetătorilor în localul fabricii.

Prețuri curente ilustrate se trimit la cerere gratis și franco.